

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****PINAR ÇANKAYA ULAŞ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2018/9270
Karar Tarihi : 19/11/2019

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Selahaddin MENTEŞ

Raportör : Yücel ARSLAN
Basvurucu : Pınar ÇANKAYA ULAŞ
Vekilleri : Av. Mustafa ERDOĞDU
Av. Havva AKDOĞAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, öğretmen olan başvurusunun üyesi olduğu sendikanın çağrısı üzerine bir gün göreve gitmemesi nedeniyle aylıktan kesme cezası ile cezalandırılmasının örgütlenme özgürlüğünü; disiplin soruşturmasına yasal süre içinde başlanmamasının da adil yargılanma hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 28/3/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonda başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR**A. Arka Plan Bilgisi**

5. Başvuruya konu olayların arka planına ilişkin bilgiler için *Dilek Kaya* (B. No: 2018/14313, 17/7/2019, §§ 8-11) başvurusuna ilişkin karara bakılabilir.

B. Somut Olaya İlişkin Bilgiler

6. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

7. Başvurucu 1973 doğumlu olup Mersin'in Yenişehir ilçesindeki bir ortaokulda öğretmen olarak görev yapmaktadır. Başvurucu, Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (EĞİTİM-SEN) üyesidir.

8. EĞİTİM-SEN'in bağlı olduğu Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) 22/12/2015 tarihinde aldığı 92 No.lu karar ile kendisine bağlı tüm sendika üyelerinin 29/12/2015 tarihinde işyerlerinden çıkıp tüm illerin merkezî alanlarında basın açıklaması yapmaları çağrısında bulunmuştur. KESK'in kararı şu şekildedir:

"Ülkemizin Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan bazı il, ilçe ve mahallerde bir süredir hayata geçirilen 'sokağa çıkma yasakları' hem kamu hizmeti sunmakla görevli kamu emekçilerinin ve ailelerinin hem de kamu hizmetinden yararlananların sadece kamu hizmeti sunma ve alma hakkı değil yaşam haklarını da tehdit eder boyutlara ulaşmıştır.

Söz konusu bölgelerde binlerce öğretmenin izine gönderilmesi sonucunda onbinlerce öğrencinin eğitim hakkı askıya alınmakta, sağlık emekçileri hastanelerden çıkmadan zorunlu nöbete tabi tutulmaktadır. Eğitim, sağlık, yerel yönetim hizmetleri başta olmak üzere tüm kamu hizmetleri bölgede sürdürülen operasyonlara göre yeniden dizayn edilmektedir. Ayrıca tarihi eserler tahrip edilmekte, okullar, hastaneler, öğrenci yurtları boşaltılarak şehirler polis karakolları ve askeri karargâhlar haline getirilmektedir. Sürekli çatışma ortamında kamu çalışanlarının ve yurttaşların evleri ve kendileri hedef haline gelmekte, elektriksiz, susuz bırakılarak hastalık ve açlık tehlikesiyle burun buruna bir yaşama itilmektedir.

Kamu hizmeti sunma ve alma hakkının yanı sıra yaşam hakkını tehdit eden gelişmelere karşı;

Anayasanın devletin sosyal bir hukuk devleti olduğunu belirten 2. maddesi; çalışanların ve işverenlerin, üyelerinin çalışma ilişkilerinde ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma ve bu sendikalara üye olarak bu doğrultuda etkinlik yapma hakkının bulunduğu belirten 51. maddesi, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyumsuzluklarda milletlerarası anlaşma hükümlerinin uygulanacağını belirleyen 90. maddesi,

Anayasa 90. maddenin bir gereği olarak; 87, 98 ve 151 sayılı ILO Sözleşmeleri, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 11. maddesi, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 'Toplu pazarlık yapma ve eylem hakkı' başlıklı 28. maddesine dayanılarak;

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi ve Danıştay kararları örnek alınarak,

Ve bunlara ek olarak;

Konfederasyon tüzüğüümüzün 'Konfederasyonun Amaçları' başlıklı Dördüncü Maddesi'nin giriş ve b, c, g, i fıkralarına, 'Konfederasyonun İlkeleri' başlıklı Beşinci Maddesinin b ve g fıkralarına, 'Konfederasyonun Görev ve Yetkileri' başlıklı Altıncı Maddesinin b, f, k fıkralarına uygun olarak;

DİSK, TMMOB ile birlikte;

1- 'Savaşa Hayır, Barışı Savunacağız' şiarı ile ortak bildiri ve stickerler hazırlanarak web sayfamızdan yayımlanmasına,

2- 29 Aralık 2015 tarihinde Konfederasyonumuza bağlı sendika üyelerinin hizmet üretiminden gelen gücü kullanarak işyerlerinden çıkıp tüm illerde merkezi alanlarda basın açıklamaları yapmalarına karar verilmiştir."

9. EĞİTİM-SEN Merkez Yürütme Kurulu da KESK'in kararı doğrultusunda 25/12/2015 tarihinde 12 sayılı kararı almıştır. Karar şu şekildedir:

"29 Aralık 2015 tarihinde Konfederasyonumuz KESK'in diğer emek ve meslek örgütleri ile birlikte almış olduğu 92 sayılı kararı gereğince Savaşa Hayır Barışı Savunacağız şiarıyla gerçekleştirileceği üretimden gelen gücümüzü kullanarak 1 günlük hizmet üretmeme kararının iş kolumuzda hayata geçirilmesine oybirliği ile karar verilmiştir"

10. Başvurucu, KESK ve EĞİTİM-SEN'in yukarıda yer verilen kararları doğrultusunda 29/12/2015 tarihinde görevine gitmemiştir.

11. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Rehberlik ve Denetim Başkanlığı (Denetim Başkanlığı) 29/12/2015 tarihli yazısı ile Mersin Valiliğinden (Valilik) bilgi istemiştir. Anılan yazının ilgili kısmı şöyledir;

"...Son zamanlarda bazı sendika ve konfederasyonların güvenlik güçlerimizin terörlere mücadelesini de bahane ederek boykot ve mevzuatla belirlenmiş görevleri yapmama şeklinde eylem kararı almaları, sendikal hakların kullanımı sınırlarını aşip eğitim çağındaki bireylerin eğitim alma hakkının engellenmesi durumunu ortaya çıkarmaktadır. Eğitim çağında bulunan öğrencilerin eğitim hakkını engelleyen; öğrencileri ve velileri okulu boykot etmeleri yönünde teşvik eden; görev ve yükümlülüklerini yerine getirmeyip meri mevzuata aykırı eylemlerde yer aldığı belirlenen kamu görevlilerinin kanıtlayıcı bilgi ve belgelerle Bakanlığımız Rehberlik ve Denetim Başkanlığına bildirilmesi..."

12. Valiliğin yukarıda anılan yazıya cevaben 11/2/2016 tarihli yazısı ile gerekli bilgi ve belgeleri göndermesi üzerine MEB Denetim Başkanlığı 12/2/2016 tarihli yazısı ile de Valilik tarafından gönderilen bilgi ve belgelerin değerlendirildiğini ve yeteri kadar maarif müfettişi bulunmadığını belirterek daha önce gönderilen 29/12/2015 tarihli yazı kapsamında meri mevzuat hükümlerine aykırı hareket eden yönetici ve öğretmenler hakkında inceleme ve soruşturmanın ivedi şekilde yapılmasını Valilikten istemiştir. Valilik İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 17/2/2016 tarihli yazısı ile anılan hususların incelenmesi amacıyla maarif müfettişi görevlendirmiştir.

13. Maarif müfettişi tarafından yapılan inceleme sonucunda yazılan 10/6/2016 tarihli yazıda, KESK'in kararına uyarak görevine gitmeyen kamu görevlilerinin tespit edildiği belirtilmiş; eyleme katılan kamu görevlileri hakkında disiplin soruşturması yapılabilmesi için soruşturma olurunun alınması gerektiği ifade edilmiştir. Bunun üzerine eyleme katılan kamu görevlileri hakkında disiplin soruşturması yapılması için 14/6/2016 tarihinde soruşturma oluru verilmiştir. Soruşturma oluru üzerine 16/6/2016 tarihinde maarif müfettişi görevlendirilmiş, 27/1/2017 tarihli ve 03 sayılı soruşturma raporu ile başvurusunun 29/12/2015 tarihinde bir gün mazeretsiz olarak göreve gelmediği tespit edilerek başvurucuya 1/30 oranında aylıktan kesme cezası verilmesi önerilmiş ve bu cezanın uygulanması İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından 3/4/2017 tarihli yazı ile uygun görülmüştür.

14. Başvurucu, disiplin cezasına yaptığı itirazın 19/4/2017 tarihinde İl Disiplin Kurulu Başkanlığınca reddedilmesi üzerine disiplin cezasının iptali talebiyle Mersin 2. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) dava açmıştır. İdare Mahkemesi 6/10/2017 tarihinde dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir.

15. İptal kararının gerekçesinde İdare Mahkemesi 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 26., 125. maddesinin birinci fıkrasının (C) bendinin (b) alt bendine ve zamanaşımına ilişkin 127. maddesine yer vermiştir. Kararda; anılan Kanun'un 125. maddesinde sayılan fiil ve hâlleri işleyenler hakkında bu fiil ve hâllerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında bir ay içinde disiplin soruşturmasına başlanmadığı ve nihayet disiplin cezasını gerektiren fiil ve hâllerin işlendiği tarihten itibaren iki yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisinin zamanaşımına uğrayacağını belirtmiştir.

16. Kararda İdare Mahkemesi 29/12/2015 tarihinde yapılan eyleme katılarak görevine gitmeyen kamu görevlilerinin tespit edilmesinin MEB tarafından Mersin Valiliğinden istendiğini ifade etmiştir. Mahkeme, Valiliğin 10/6/2016 tarihli yazısında söz konusu eylem kararına uyararak görevine gelmeyen kamu görevlilerinin tespit edildiğini belirtmiş; eyleme katılan kamu görevlileri hakkında 14/6/2016 tarihinde soruşturma oluru alındıktan sonra 16/6/2016 tarihinde müfettiş görevlendirildiğini ve başvurucu ile birlikte diğer bazı öğretmenler hakkında düzenlenen 27/1/2017 tarihli soruşturma raporu ile başvurucuya aylıktan kesme cezası verildiği tespitini yapmıştır.

17. İdare Mahkemesi 657 sayılı Kanun'un yukarıda anılan 127. maddesinde disiplin cezasına neden olan fiil ve hâllerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren -uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezaları için- bir ay içinde disiplin soruşturmasına başlanmaması hâli ve disiplin cezasını gerektiren fiil ve hâllerin işlendiği tarihten itibaren nihayet iki yıl içinde disiplin cezasının verilmemesi hâli olmak üzere ceza verme yetkisine yönelik iki ayrı zamanaşımı süresinin düzenlendiğini belirtmiş, somut olayda başvurucuya isnat edilen eylemin iş bırakılan tarihte idarece öğrenildiğinin kabulünün gerektiğine dikkat çekmiştir. Buna bağlı olarak Mahkeme 29/12/2015 tarihinden itibaren bir ay içinde soruşturmaya başlanmadığından verilen disiplin cezasını hukuka aykırı bulmuş ve iptal etmiştir. Mahkeme benzer bir uyuşmazlıkta Antalya 3. İdare Mahkemesince aynı yönde verilen 21/11/2016 tarihli ve E.2016/808, K.2016/1099 sayılı kararın Konya 3. İdari Dava Dairesinin 8/6/2017 tarihli ve E.2017/183, K.2017/551 sayılı kararı ile onandığını belirtmiştir.

18. İdare, karara karşı istinaf yoluna başvurmuştur. Konya Bölge İdare Mahkemesi (Bölge İdare Mahkemesi) 8/3/2018 tarihinde istinaf başvurusunun kabulüne ve davanın reddine oyçokluğu ile kesin olarak karar vermiştir.

19. Bölge İdare Mahkemesi 29/12/2015 tarihindeki eylemi nedeniyle başvurucu hakkında 14/6/2016 tarihli Valilik oluru ile soruşturmaya başlandığını ancak MEB'in 29/12/2015 tarihli yazısı ile eğitim/öğretim görev ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen, meri mevzuat hükümlerine aykırı hareket eden öğretmenlerin isimlerinin Valiliklerden istenmesi suretiyle eylem tarihinden itibaren bir ay içinde soruşturmaya esas incelemeye başlandığını değerlendirerek somut olayda disiplin soruşturma zamanaşımının bulunmadığına karar vermiş ve esasa geçmiştir.

20. Bölge İdare Mahkemesi ret kararında; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) *Karaçay/Türkiye* (B. No: 6615/03, 27/3/2007), *Urcan ve diğerleri/Türkiye* (B. No:

23018/04, 23034/04, 23042/04, 23071/04, 23073/04, 23081/04, 23086/04, 23091/04, 23094/04, 23444/04 ve 23676/04, 17/7/2008), *Satılmış ve diğerleri/Türkiye* (B. No: 74611/01, 26876/02 ve 27628/02, 17/7/2007) kararları ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve 87 No.lu Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmesi'nin 3. maddesine atıfta bulunarak bir değerlendirme yapmıştır.

21. Bölge İdare Mahkemesi yukarıda yer verilen AİHM kararlarında da vurgulandığı üzere kamu görevlilerinin ekonomik, sosyal ve mesleki hak ile menfaatlerinin iyileştirilmesi amacını taşıyan eylemlerin AİHS'in 11. maddesi kapsamında korunması gerekmele birlikte -sendika kararı bulursa dahi- yukarıdaki amaçları gerçekleştirmeye yönelik olmayan eylemlerin AİHS'in 11. maddesi kapsamında korunması gereken haklardan olmadığını vurgulamıştır. Diğer yandan Mahkeme, kamu görevlisi olan bir kişinin hangi eylemlerin sendikal faaliyet kapsamında olduğunu değerlendirebilecek yeterlik ve kapasitede olduğuna da dikkat çekmiştir.

22. Somut olayda başvurunun görevine gitmeme nedeninin "*Savaşa Hayır, Barışı Savunacağız*" şiarıyla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bazı il, ilçe ve mahallelerde bir süredir uygulanan sokağa çıkma yasaklarını protesto etmek olduğunu belirten Mahkeme, kamu görevlilerinin ekonomik, sosyal ve mesleki hak ile menfaatlerinin, bu kapsamda özlük ve parasal haklarının, çalışma koşullarının korunması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi amacını taşımayan sözü edilen eyleme katılan ve bu nedenle görevine gitmeyen başvurucu hakkında uygulanan disiplin cezasının hukuka aykırı olmadığına karar vermiştir. Bölge İdare Mahkemesi Danıştay Onikinci Dairesinin 25/10/2017 tarihli ve E.2017/2778, K.2017/5061 sayılı kararının da bu yönde olduğunu ifade etmiştir.

23. Karar başvuru vekiline 21/3/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

24. Başvuru 28/3/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

25. 657 sayılı Kanun'un "*Zamanaşımı*" kenar başlıklı 127. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun 125 inci maddesinde sayılan fiil ve halleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hallerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren;

a) *Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında bir ay içinde disiplin soruşturmasına,*

b) *Memurluktan çıkarma cezasında altı ay içinde disiplin kovuşturmasına, Başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar.*

Disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren nihayet iki yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar."

26. Danıştay Beşinci Dairesinin disiplin soruşturmasına ilişkin bir kararında; ilk derece mahkemesi, soruşturmacı görevlendirme yazısının yazıldığı 18/11/2013 tarihinin idarece fiilin işlendiğinin öğrenildiği tarih olarak kabul edilmesi gerektiği ve soruşturma raporunda belirtilen 20/12/2013 tarihinin de soruşturmaya başlama tarihi olarak esas alınması gerektiğini belirterek disiplin soruşturmasına 657 sayılı Kanun'da belirtilen bir aylık sürede

başlanmadığından işlemin iptaline karar vermiştir. Danıştay, davacı tarafından bir internet sitesinde 9/10/2013 tarihinde yayımlanan yazının davalı idarece öğrenilmesi üzerine idarenin 30/10/2013 tarihli yazısıyla 30/10/2013 tarihinde disiplin soruşturma sürecine başlanması karşısında Kanun'da öngörülen bir aylık soruşturma zamanasını süresinin geçirilmesinin söz konusu olmadığını belirterek söz konusu kararı bozmuş ve uyuşmazlığın esastan incelenmesi gerektiğine karar vermiştir (Beşinci Daire, 27/10/2016, E.2016/10216, K.2016/5148).

27. Danıştay Onikinci Dairesinin konuyla ilgili kararlarında ise özetle 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinde yer alan "*fiillerin işlendiğinin öğrenildiği tarih*" ibaresinden, disiplin cezası gerektiren bir fiil işleyen memurun bu fiilin disiplin cezasını vermeye yetkili amirlerce somut delillerle öğrenildiği tarihin anlaşılması gerektiği açıktır. İhbar ve şikâyet yoluyla disiplin cezası gerektiren fiillerin yetkili amirlere duyurulması üzerine disiplin cezası vermeye veya soruşturma açmaya yetkili amirlerin fiilin suç niteliğini taşıyıp taşımadığı hususunda bir inceleme yapmaları veya yaptırımları ve fiilin disiplin suçu vasfını taşıdığına kanaat getirmeleri üzerine de bizzat veya soruşturma emri ile tayin edecekleri muhakkikler yolu ile derhâl soruşturmayı başlatmaları gerekmektedir. Bu durumda soruşturmaya başlama zamanasını, fiilin suç vasfını taşıdığı öğrenildiği günden itibaren işlemeye başlayacaktır (Onikinci Daire, 12/2/2012, E.2009/5515, K.2012/4097; Onikinci Daire, 26/11/2013, E.2011/528, K.2013/8830; Onikinci Daire, 14/12/2012, E.2009/9266, K.2012/11130; Onikinci Daire, 30/5/2014, E.2013/7885, K.2014/4484).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

28. Mahkemenin 19/11/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

29. Başvurucu; somut olayda kendisinin göreve gitmemesi fiilinin eylem günü olan 29/12/2015 tarihinde idarece öğrenildiğinin tartışmasız olduğunu, Bölge İdare Mahkemesinin kanunun açık hükmüne rağmen MEB'in 29/12/2015 tarihli bilgi amaçlı yazısının tarihini soruşturma başlangıcı olarak kabul ettiğini ve disiplin soruşturmasına eylem tarihinden itibaren yasal süre olan bir ay içinde başlanmadığını belirterek soruşturmanın zamanasına uğradığını iddia etmiştir.

30. Başvurucu, eylem tarihinden itibaren incelemenin soruşturma açma süresi içinde tamamlanarak gerekiyorsa -bu süre dolmadan- soruşturmaya dönüştürülmesinin zorunlu olduğunu ve disiplin soruşturmalarında suç olan fiil için soruşturma emri verilmesinin zamanasını keseceğini belirtmiştir. Başvurucu; MEB'in Valiliklerden eyleme katılanların listesini istemesinin ise soruşturma zamanasını kesmeyeceği, yasal süre içinde disiplin soruşturmasına başlanmadığı ve eylem tarihinden altı ay sonra soruşturma oluru verildiği iddiasıyla adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

31. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

32. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun zamanaşımı süresi içinde disiplin soruşturmasına başlanmadığına ilişkin iddialarının özünün adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan hakkaniyete uygun yargılanma hakkına ilişkin olduğu ve bu kapsamda bir inceleme yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

33. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı organlarına davacı ve davalı olarak başvurabilme, bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. 3/10/2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanun'un Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasına "*adil yargılanma*" ibaresinin eklenmesine ilişkin 14. maddesinin gerekçesine göre "*değişiklikle Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınmış olan adil yargılama hakkı metne dahil*" edilmiştir. Dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesinde herkesin adil yargılanma hakkına sahip olduğu ibaresinin eklenmesinin amacının Sözleşme'de düzenlenen adil yargılanma hakkını anayasal güvence altına almak olduğu anlaşılmaktadır (*Yaşar Çoban*, B. No: 2014/6673, 25/7/2017, § 53).

34. Mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (*Ahmet Sağlam*, B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42).

35. Uyuşmazlığın çözümünde etkili olan maddi vakıaların değerlendirilmesi, yorumlanması ve nitelendirilmesi derece mahkemelerinin takdirindedir. Maddi vakıalar, uyumsuzlukta uygulanacak hukuk kurallarından farklı olarak sadece somut bir olayı ilgilendirdiğinden ancak somut olayın koşulları çerçevesinde yorumlanabilir ve anlamlandırılabilir (*Özlem Terzioğlu*, B. No: 2014/19341, 21/11/2017, § 45).

36. Somut olayda başvuru hakkında aylıktan kesme disiplin cezası uygulanmıştır. 657 sayılı Kanun'un 127. maddesine göre aylıktan kesme cezasının bir ay içinde soruşturmanın başlatılması gereken disiplin suç tipi olduğu görülmektedir. Bir aylık soruşturmaya başlama zamanaşımı süresinin başvuru tarihinde işe gelmediği tarihten itibaren işlemeye başlayacağı hususunda Bölge İdare Mahkemesi ile başvuru arasında bir ihtilaf bulunmamaktadır. İhtilaf başvuru tarihinde işe gelmediği tarihten itibaren bir ay içinde soruşturmaya başlanıp başlanmadığı noktasındadır.

37. Söz konusu cezanın verilmesi sürecinde MEB tarafından 29/12/2015 tarihli yazı ile Valilikten bilgi ve belge istenmiş, bu yazı Bölge İdare Mahkemesince soruşturmaya esas inceleme tarihi olarak kabul edilmiştir. Diğer bir deyişle derece mahkemesi MEB'in okullardan isim istemesini soruşturmaya başlama işlemi olarak yorumlamıştır. Oysa başvuru; soruşturma oluru verildiği ve işe gelmeyen günden altı ay sonrası bir tarih olan 14/6/2016 tarihinin soruşturma başlama tarihi olduğunu, bu tarihe kadar incelemenin soruşturmaya dönüştürülmediğini ve bu nedenle soruşturmanın zamanaşımına uğradığını iddia etmektedir.

38. Somut olaydaki meselenin zanaşımının başlangıcıyla ilgili hukuk kurallarının yorumundan değil somut olgulardan hangisinin *soruşturmaya başlama* mahiyetinde olduğuyla ilgilidir. Uyuşmazlığa ilişkin maddi vakıaları değerlendirmenin, yorumlamanın ve nitelenin derece mahkemelerinin takdirinde olduğunun altı çizilmelidir (bkz. § 34). İnceleme konusu olayda Bölge İdare Mahkemesi tüm ülkede eylem kararı alınan tarihte işe gitmeyen öğretmenlerin isimlerinin MEB tarafından Valiliklerden istenmesi vakıasını *soruşturmaya başlama* olarak yorumlamıştır. Bölge İdare Mahkemesinin bu yorumunun bariz takdir hatası veya keyfilik içerdđi değerlendirilmemiştir. Bu nedenle somut başvuruda açık ve görünür bir ihlal bulunmamaktadır.

39. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Örgütlenme Özgürlüğünün İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

40. Başvurucu, üyesi olduğu Sendika kararı uyarınca sendikal faaliyetleri kapsamında iş bırakma eylemine katılması dolayısıyla disiplin cezasıyla cezalandırılması nedeniyle dernek ve sendika kurma hakları, düşünce ve ifade özgürlüğü, etkili başvuru hakkı, toplantı ve gösteri yürüşü düzenleme hakkı ile diğer anayasal haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

41. Başvurucu; uluslararası düzenlemelere atıf yapmış, Anayasa Mahkemesinin benzer olaylarda otuz altı ayrı başvuruda ihlal kararı verdiğini hatırlatmış, verilen cezanın örgütlenme ve ifade özgürlüğünün özüne müdahale olduğunu öne sürmüştür.

2. Değerlendirme

42. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, § 16). Başvurucu, üyesi olduğu Sendikanın iş bırakma çağrısı üzerine mazeretsiz işe gitmemesi nedeniyle disiplin cezasıyla cezalandırılmıştır. Anayasa Mahkemesi tarafından 29/12/2015 tarihli eyleme ilişkin başvurular daha önce karara bağlanan *Dilek Kaya* başvurusunda Anayasa'nın 33. maddesinde güvence altına alınan dernek kurma özgürlüğü kapsamında incelenmiş olup somut başvurudaki sendika hakkına ilişkin iddiaların da bu kapsamda incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

43. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "*Dernek kurma hürriyeti*" kenar başlıklı 33. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz.

Dernek kurma hürriyeti ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlak ile başkalarının hürriyetlerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir.

Dernek kurma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.

...

Birinci fıkraya hükmü, Silahlı Kuvvetler ve kolluk kuvvetleri mensuplarına ve görevlerinin gerektirdiği ölçüde Devlet memurlarına kamunla sınırlamalar getirilmesine engel değildir.

Bu madde hükümleri vakıflarla ilgili olarak da uygulanır."

44. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu *Ahmet Parmaksız* ([GK], B. No: 2017/29263, 22/5/2019) başvurusuna ilişkin kararında; sendikaların üyelerinin ekonomik, sosyal hak ve menfaatlerini korumak, geliştirmek için yapılan faaliyetleri dışında siyasi otorite karşısında bir baskı grubu olarak yürüttükleri faaliyetler kapsamında aldıkları kararlar doğrultusunda sendika üyelerinin iş bırakma eylemine katılmalarını bireylerin sendikanın çekirdek faaliyet alanında kalmayan eylemleri olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle bu eylemler dolayısıyla yapılan müdahaleleri Anayasa'nın sendika hakkına ilişkin 51. maddesi kapsamında değil örgütlenme özgürlüğünü teminat altına alan 33. maddesi kapsamında incelemiştir. Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında eylemin dayandığı kararın amacını, eylemin ve verilen cezanın niteliği ile devletin takdir marjının genişliğini dikkate alarak ihlal bulunmadığına karar vermiştir (*Ahmet Parmaksız*, §§ 47-63).

45. Yine incelenen başvurudaki aynı eyleme ve bu eylem nedeniyle uygulanan 1/30 oranında aylıktan kesme cezasına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi İkinci Bölümünün verdiği *Dilek Kaya* (aynı kararda bkz. §§ 60-64) kararında, *Ahmet Parmaksız* kararında yer verilen ilkeler çerçevesinde örgütlenme özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar vermiştir.

46. Somut olayda da 29/12/2015 tarihinde bir gün iş bırakma eylemine katılan ve öğretmen olan başvurucu hakkında 1/30 oranında aylıktan kesme disiplin cezası verildiği görülmüştür. Yukarıda anılan kararlarda ulaşılan sonuçlardan ayrılmayı gerektiren bir husus bulunmadığından başvurucunun örgütlenme özgürlüğüne yönelik bir ihlalin olmadığı açık olduğu anlaşılmıştır.

47. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 19/11/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Selahaddin MENTEŞ